

Forslag

til

Lov om statstilskud til orkestre uden for hovedstadsområdet.

Fremsat den 14. februar 1961 af *undervisningsministeren*.

§ 1. Til fremme af musiklivet, herunder af tonekunsten i teatrets tjeneste, ydes tilskud til by- eller landsdelsorkestre uden for hovedstadsområdet efter de i denne lov givne regler.

§ 2. Et orkester er berettiget til at oppebære tilskud i henhold til § 3 under forudsætning af,

- a) at orkestret har en størrelse på mindst 34 fastengagerede, helårsbeskæftigede musikere og har en sådan sammensætning, at grundlaget for fremførelse af såvel ældre som nyere orkestermusik på kunstnerisk forsvarlig måde er til stede,
- b) at orkestret udover virksomheden i hjemstedskommunen øver en betragtelig indsats i eller uden for landsdelen,
- c) at orkestret, såfremt der i landsdelen findes en landsdelsscene, i rimeligt og kunstnerisk forsvarligt omfang dækker teatrets behov for musik,
- d) at der ydes musikerne en i forhold til tjenestens omfang og karakter passende aflønning,
- e) at orkestrets drift i forbindelse med de tilskud, der ydes i medfør af denne lov, er sikret ved kommunal eller anden lokal støtte og ved indtægter fra orkestrets almindelige virksomhed,
- f) at orkestret som en selvejende eller kommunal institution ledes af en bestyrelse, der tiltrædes af en repræsentant for undervisningsministeriet, og som er ansvarlig for de offentlige tilskuds anvendelse efter deres formål.

§ 3. Statstilskud til driften af et efter § 2 tilskudsberettiget orkester ydes med halvdelen af orkestrets samlede godkendte lønningsudgifter under forudsætning af, at mindst $\frac{3}{4}$ af de resterende lønningsudgifter tilskydes fra kommunal side, medens indtil $\frac{1}{4}$ kan udredes af orkestrets løbende driftsindtægter.

Statstilskud til driften af et efter § 2 tilskudsberettiget orkester, hvis virksomhed i eller uden for landsdelen skønnes at have ganske særlig kulturel betydning, kan dog ydes med indtil $\frac{3}{4}$ af de samlede godkendte lønningsudgifter under forudsætning af, at de resterende lønningsudgifter dækkes som foreskrevet i stk. 1.

Hidfører de således tilvejebragte tilskud i forbindelse med orkestrets øvrige indtægter, efter at bestemmelserne i § 2 b. og c. er iagttaget, et driftsoverskud, anvendes dette i lige dele til nedbringelse af statens og de kommunale lønningstilskud.

Statstilskud til musikerlønninger kan kun ydes til aflønning af højst 58 musikere.

§ 4. Til orkestre, der ikke opfylder de i § 2 foreskrevne betingelser, men som i rimeligt omfang består af stedlige fagmusikere, kan der efter ansøgning ydes tilskud til koncertvirksomhed af passende omfang, udøvet på alsidig kunstnerisk forsvarlig måde.

Tilskuddene er betinget af, at der ydes et rimeligt tilskud af kommunale midler.

§ 5. Statens tilskud optages i fornødent omfang på de årlige bevillingslove. Besty-

relserne for de i § 2 omhandlede orkestre indsender hvert år til undervisningsministeriet reviderede og af vedkommende kommunalbestyrelse godkendte regnskaber, på grundlag af hvilke statstilskuddet endelig fastsættes.

§ 6. Undervisningsministeren bemyndiges til at træffe de nærmere bestemmelser til gennemførelse af denne lov.

§ 7. Denne lov gælder ikke for Færøerne.

Bemærkninger til lovforslaget.

Der er i de sidste årtier oprettet en lang række større og mindre orkestre over hele landet, blandt hvilke de tre orkestre: Århus byorkester, Ålborg byorkester og Odense byorkester indtager en særstilling. De tre orkestre oprettedes i henholdsvis 1935, 1941 og 1945, for Odenses og Århus' vedkommende på grundlag af orkestre, der forud havde virket i byen. Medens orkestrene i de første år kun kunne give et mindre antal koncerter, er deres virksomhed gennem årene vokset og udbygget, og de har nu vundet sig en central position i dansk musikliv.

Ved siden af den mere lokalt prægede indsats, der for Århus' og Odenses vedkommende også omfatter medvirken ved de på orkesterinstitutionernes initiativ oprettede landsdelsoperaer, øver orkestrene en meget omfattende radiovirksomhed, og for at kunne imødekomme Danmarks Radios løbende programbehov vil det fortsat være af afgørende betydning for radioen at kunne anvende byorkestrene i samme eller — i takt med udviklingen af TV — måske større omfang. Allerede nu kan man sige, at byorkestrene virker som en slags regionalorkestre for radioen, der ikke har tilfredsstillende praktiske muligheder for at erstatte dette programstof.

Orkestrene har dernæst i henhold til indgåede aftaler en i forskelligt omfang udnyttet forpligtelse til medvirken ved de respektive landsdels-sceners forestillinger med et antal tjenester, for tiden varierende mellem 125 og 150 pr. sæson, og muliggør derved opførelsen af adskillige dramatiske arbejder, som teatrene ellers måtte lade ligge.

Orkestrenes betydning rækker dog langt ud over deres orkestrale virksomhed. Blandt orkestermedlemmerne er dannet et antal kammermusikensembler, og mange orkestermedlemmer udfører et stort musikpædagogisk arbejde som lærere i instrumentbrug, hvorved de medvirker til at afhjælpe den ellers meget følelige mangel på veluddannede musiklærere i provinsen.

Det kan sammenfattende siges, at de tre byorkestre på baggrund af deres samlede virksomhed indtager en sådan nøglestilling inden for dansk musikliv, at dette ville blive afgørende svækket,

om virksomheden måtte ophøre eller indskrænkes. Dette er baggrunden for, at man allerede på indværende tidspunkt, hvor undervisningsministeriets musikkommission undersøger hele det danske musiklivs vilkår med henblik på eventuelt at stille forslag til forbedringer, har fundet det forsvarligt — og tillige på grund af orkestrenes betrængte situation nødvendigt — at fremsætte et forslag, der muliggør en fastere tilskudsordning for disse orkestre.

Omend man ved behandlingen af spørgsmålet om øgede statstilskud til orkestre uden for hovedstadsområdet i første række har måttet beskæftige sig med de nævnte tre byorkestre, mener man på baggrund af den betydning, som allerede disse orkestre har vist sig at have for dansk musikliv, ikke at burde udelukke muligheden for, at også andre orkestre uden for hovedstadsområdet kan blive berettigede til at modtage tilskud efter loven, såfremt de opfylder de i denne stillede betingelser.

Endvidere har man, selv om der med nærværende lovforslag intet er tænkt foregrebet med hensyn til musikkommissionens endelige stilling til spørgsmålet om, i hvilket omfang der i øvrigt bør ydes offentlig støtte til orkestre i provinsen og i hovedstadsområdet, ment allerede nu at burde søge tilvejebragt særlig hjemmel indtil videre for ydelse af tilskud til mindre orkestre, der — uden at opfylde de krav til et orkesters størrelse, sammensætning, hele organisation og virksomhed, som må være en forudsætning for en fast, betydelig tilskudsordning — dog øver en anerkendelsesværdig indsats inden for stedligt begrænsede områder.

Til lovforslagets enkelte bestemmelser skal man knytte følgende bemærkninger:

Til § 1.

De orkestre uden for hovedstadsområdet, som denne lov tager sigte på, har som deres hovedopgave ved regelmæssige og hyppige fremførelser af værkerne inden for hele det righoldige orkesterrepertoire at udbrede kendskab til og forståelse for orkestermusikken, ikke alene i hjemstedskommunerne, men også i de respektive landsdele.

F. t. l. om statstilskud til orkestre uden for hovedstadsområdet.

Som foran bemærket har orkestrene tillige samarbejde med de lokale landsdelsscener, og et sådant samarbejde bør fortsat bestå i et omfang, der afpasses under hensyntagen til orkestrenes primære virksomhed.

Det bemærkes i denne forbindelse, at orkestrenes teatertjeneste ikke tillader en fuld udnyttelse af deres koncertkapacitet og i nogen grad kan vanskeliggøre den foran forudsatte forøgede indsats i de respektive landsdele. Det vil derfor blive nødvendigt, at aftaler landsdelsscenerne og orkestrene imellem baseres på faste normer for teatertjenestens indhold og omfang, og at der ved en forudgående tilrettelæggelse af orkestrenes og teatrenes virksomhed udvises fornøden gensidig hensyntagen.

Det må være naturligt at fastslå som generel forudsætning, at teatertjenestens indhold alene bestemmes af kunstneriske hensyn, således at orkestrene, bortset fra musikdramatiske forestillinger, herunder operette- og balletforestillinger, kun medvirker ved sceniske forestillinger, når der til det pågældende værk er skrevet, senere skrives eller ifølge her i landet eller i udlandet gældende sædvane hører musik, som danner et væsentligt og kunstnerisk hele med værket.

Til § 2.

Denne lovbestemmelse tilsigter først og fremmest at skabe mulighed for en videreførelse og udbygning af de bestående 3 større byorkestre, men man finder det rimeligt at give de rammer, som opstilles som forudsætning for tilskudsberettigelse fra staten, en mere almen udformning, dog at udgangspunktet herfor må være, at et orkester må have en sådan størrelse og sammensætning, at grundlaget for fremførelse af musikkens ældre og nyere standardværker på kunstnerisk forsvarlig måde er til stede, og i det hele må det være naturligt at stille krav om en betydelig kunstnerisk kvalitet som betingelse for ydelse af statsstøtte i større omfang. Det er uomtvisteligt, at de tre orkestres nuværende faste orkesterstamme på 34 musikere er et absolut minimum for opbygningen af et fast orkester med ovennævnte opgave. Under dette minimum bør man følgelig ikke gå med hensyn til ydelsen af fast statsstøtte.

Til fremførelsen af det 19. og 20. århundredes orkestermusik vil en væsentlig udvidelse af strygergrupperne imidlertid være nødvendig, og de store provinsorkestres faste besætninger bør før eller siden bringes op på en størrelsesorden, der sætter dem i stand til at spille det nyere orkesterrepertoire med deres standardbesætninger, idet man inden for dette repertoire finder mange af musikkens storværker

og tillige værker, der i særlig grad har det store musikpublikums bevågenhed. Hertil vil efter sagskondskabens skøn udkræves en fast orkesterbesætning på 58 musikere.

Man har under hensyn hertil sat grænsen for tilskudsydelse ved et orkester af denne størrelse, jfr. bemærkningerne til § 3.

Det må være en rimelig forudsætning for øgede statstilskud, at orkestrenes virksomhed som landsdelorkestre udbygges i størst muligt omfang, således som det allerede har fundet udtryk i den i 1947 fremkomne betænkning, afgivet af det af undervisningsministeriet i 1943 nedsatte landsdelorkesterudvalg. Det er klart, at de rent lokale opgaver vil lægge betydeligt beslag på orkestrene, men det vil være ønskeligt, at orkestrene i større omfang end hidtil kan yde en indsats i det almene musikliv, herunder også videreføre og udbygge det arbejde, der i en længere årrække har været gjort til fremme af skoleungdommens musikinteresse gennem sammensætning af orkestre af arbejdsledige musikere, hvis vederlag har været dækket med hjemmel i lov nr. 354 af 27. december 1958.

En fastere og rigeligere tilskudsordning må formodes at give mulighed for en sådan indsats og i det hele for en sikrere planlægning af orkestrenes arbejde. Men løsningen af samtlige opgaver på kunstnerisk tilfredsstillende måde vil berede vanskeligheder, så længe orkestrene ikke er af en sådan størrelse, at der i perioder kan udskilles et antal musikere til varetagelse af teatertjenesten, samtidig med at koncertvirksomheden i det væsentlige kan opretholdes.

Med hensyn til orkestrenes forhold til teatrene henvises i øvrigt til bemærkningerne foran ad § 1.

På grund af de vanskelige økonomiske forhold har orkestrene i provinsen ikke hidtil haft mulighed for at aflønne deres musikere på tilfredsstillende måde og ikke tilnærmelsesvis så højt, som musikerne aflønnes i de københavnske statsorkestre. Årslønnen til de lavest lønnede musikere i de tre større byorkestre varierer en smule fra orkester til orkester, men andrager ca. 15 000-16 000 kr. for en månedlig tjeneste, varierende fra 110-120 timer. Til sammenligning kan nævnes, at begyndelseslønnen for en musiker i Danmarks Radios faste orkestre eller Det kgl. Kapel for tiden ligger på 18 900 kr. (ekskl. stedtillæg) for en tjeneste af nogenlunde samme omfang.

På denne baggrund er det let forståeligt, at musikerne ved byorkestrene, når lejlighed byder sig, søger til københavnske orkestre, og den konkurrence, som de herskende forhold påfører provinsens orkestre, har været uheldig og meget mærkbar for disse. Som forholdene således stiller sig, er det af-

gørende for byorkestrenes fortsatte eksistens, at der gennem en forbedret aflønning af musikerne skabes den tryghed i ansættelsesforholdet, som er en forudsætning for orkestrenes uforstyrrede arbejde og kunstneriske vækst. Det må anses for rimeligt at stille mod en omtrentlig ligestilling af musikerne i provinsorkestrene og musikerne i hovedstadsorkestrene i henseende til aflønning og tjenestetid (ca. 30 ugentlige timer), og at staten tilsiger refusion af lønningsudgifterne inden for et maksimumsbeløb for årslønnen til en musiker fastsat efter dette princip. Om den nærmere aflønningsordning henvises til bemærkningerne nedenfor ad § 3.

Gennem flere år har staten ydet betydelige tilskud til orkestrene. Fra Den kulturelle Fond og tipstjenestens overskud er der således årligt ydet Århus byorkester 210 000 kr. og hvert af byorkestrene i Ålborg og Odense 150 000 kr., hvortil kommer, at der på finansloven for finansåret 1959-60 yderligere blev optaget en bevilling på i alt 240 750 kr., en bevilling, der på finansloven for finansåret 1960-61 blev forhøjet til 408 750 kr., og som på forslaget til finansloven for finansåret 1961-62 er foreslået forhøjet til 585 000 kr.

De samlede statstilskud i finansåret 1959-60 fordelte sig med 274 250 kr. til Århus byorkester og 238 250 kr. til hvert af de to andre byorkestre. Heroverfor stod kommunale tilskud, der for Århus' vedkommende udgjorde 304 000 kr. (incl. 90 000 kr. til lokaleleje), for Ålborg 236 000 kr. (incl. 27 000 kr. til lokaleleje) og for Odense 241 946 kr.

Forskelligheder i relation til orkestrenes lokaleforhold, beregningen af lokaleafgifter og orkestrenes administration har sammen med de noget afvigende lønningsudgifter bevirket, at de samlede driftsregnskaber varierer noget fra orkester til orkester trods disses ensartede størrelse. Det kan således nævnes, at de samlede driftsudgifter i regnskabsåret 1959-60 har udgjort for Århus ca. 929 000 kr., for Ålborg ca. 742 000 kr. og for Odense ca. 793 000 kr. Derfor må det være naturligt, at staten i hvert fald foreløbig, jfr. nedenfor, begrænser sin tilskudsydelse til deltagelse i lønningsudgifterne, hvor størst ensartethed er til stede eller kan påregnes fremover. Et forøget tilskud til lønninger indebærer også tilskud til dækning af udgifterne til assistenter, og da disse udgifter hidtil i særlig grad har virket fordyrende på de koncerter, hvortil orkestrene engageres udenbys, vil disse koncerter billiggøres, hvorved der skabes mulighed for et udenbys virke i større omfang end hidtil.

De tre større byorkestre er enten organiseret som selvejende institutioner med en bestyrelse med

stærk kommunal indflydelse eller — som tilfældet er i Odense — som en ren kommunal institution.

Hvilken organisationsform der end er tale om, må det være en forudsætning for ydelsen af statstilskud, at en administrativt og kunstnerisk kompetent ledelse har det fulde ansvar for orkestrets drift. Såfremt orkestret helt eller delvis er underlagt den kommunale forvaltning, må der gennem tilstedeværelsen af et kompetent organ være sikret orkestret fornøden kunstnerisk frihed. I øvrigt er det en selvfølge, at kommunen har indseende med orkestrets administration og regnskabsafleggelse, og i betragtning af størrelsen af de statsmidler, som ydes til orkestrenes drift, vil det være rimeligt, at der i den enkelte orkesterbestyrelse indtræder en repræsentant for undervisningsministeriet til varetagelse af statens interesser.

Til § 3.

Som foran i bemærkningerne til § 2 kort berørt bør statens tilskudsydelse i hvert fald foreløbig begrænses til at være et lønningstilskud.

De af tipsmidlerne og Den kulturelle Fond ydede tilskud blev oprindeligt ikke fikseret som lønningsstilskud, men ved den fra 1. april 1956 gennemførte forhøjelse af statstilskuddene bestemtes det dog, at udgangspunktet for beregningen af disse skulle være, at der ydedes tilskud, svarende til halvdelen af lønningsudgiften til 35 mand (33 musikere + 2 kapelmestre) pr. orkester med en fikseret lønning pr. mand på 12 000 kr. Herudover blev beregnet tilskud til assistentlønninger, fikseret til 42 000 kr. pr. orkester.

Den på finanslovsforslaget for finansåret 1961-62 optagne forhøjede bevilling forudsætter musikerlønninger på 17 000 kr. årlig, ligesom der ydes tilskud til 10 assistenter pr. orkester, til en stipuleret kapelmesterudgift på indtil 50 000 kr. samt et beløb, svarende til en musikers årsløn til vederlag for arkivar, regissør og orkestertjener.

Det må anses for rimeligt og påkrævet, at denne tilskudsordning videreudbygges, dels således at der skaffes grundlag for en nødvendig forhøjelse af den enkelte musikers lønning, jfr. foran i bemærkningerne til § 2, og dels derved, at staten principielt påtager sig at yde tilskud til orkestrenes lønningsudgifter i videre forstand, dog inden for visse nærmere fastlagte grænser.

Med hensyn til musikerlønningerne anser man det for passende, at disse fastsættes som kontraktlønninger, spændende fra ca. 18 000 kr. til ca. 24 000 kr., hvortil kommer — for visse orkestermedlemmers vedkommende — solotillæg og oprykningstillæg, medens de hidtil ydede transmissi-

onsvederlag forudsættes at bortfalde. Som tidligere anført vil man finde det rimeligt, at man søger at nå frem til en omtrentlig lønningsmæssig ligestilling mellem musikere i provinsorkestre og i hovedstadsorkestre, for hvilke sidste begyndelseslønnen udgør 18 900 kr. og slutlønnen henholdsvis 24 900 kr. for medlemmerne af Det kgl. Kapel og 26 100 kr. for medlemmerne af Danmarks Radios faste orkestre. Endvidere bør der ydes tilskud til kapelmesterlønningerne inden for et maksimumsbeløb af ca. 65 000 kr. pr. orkester for to faste dirigenter, ligesom der bør ydes tilskud til aflønningen af en orkesterregissør, en orkesterarkivar og en forretningsfører pr. orkester. Herudover må der ydes tilskud til aflønning af assistenter anvendt i det omfang, som orkestrets virksomhed til enhver tid kræver, hvorved dog bemærkes, jfr. det foran under § 2 anførte, at man har ment foreløbig at burde sætte maksimum for den orkesterstørrelse, der kan ydes statstilskud til, til 58 musikere, heri indbefattet de til den enkelte koncert engagerede assistenter. Ved fastsættelsen af denne ramme for orkesterstørrelsen har man samtidig ønsket at skabe mulighed for den af orkestrene længe ønskede udvidelse af den faste orkesterstamme. I hvilket omfang og i hvilket tempo en udbygning af det enkelte orkester kan ske, må det i øvrigt være overladt til de lokale instanser at bestemme, men det skal fremhæves, at en forøgelse af antallet af de faste musikere ikke betyder en tilsvarende merudgift på orkestrets lønningskonto, idet udgiften til assistenter vil falde i takt med nysættelserne.

Som allerede foran antydet vil det være rimeligt at bygge på en tilskudsordning, hvorefter staten principielt påtager sig at dække halvdelen af orkestrenes samlede lønningsudgifter, idet såvel koncertvirksomheden i hjembyen og i landsdelene som virksomheden for teatre og Danmarks Radio har en så almen kulturel betydning, at statsstøtte i det foreslåede omfang må skønnes naturligt.

Derimod kan det siges, at en del af de således skitserede samlede opgaver for orkestrene, herunder navnlig landsdelsvirksomheden, falder uden for, hvad hjemstedskommunerne med rimelighed bør bidrage til løsningen af.

På denne baggrund har man fundet det naturligt at fastsætte kommunernes mindstetilskud til $\frac{3}{4}$ af den halvdel af den samlede lønningsudgift, som ikke dækkes af staten, og at tillade indtil $\frac{1}{4}$ af denne halvdel udredet af orkestrenes løbende driftsindtægter.

Som nævnt kan det siges, at et orkesters landsdelsvirksomhed falder uden for, hvad hjemstedskommunerne med rimelighed bør bidrage til løs-

ningen af. Såfremt et orkester har sin væsentligste funktion som landsdelsorkester, og dets virksomhed i eller uden for landsdelen må skønnes at have ganske særlig kulturel betydning, må det derfor være naturligt, at staten påtager sig en noget større andel af udgifterne ved orkestrets drift. Det foreslås følgelig, at der tilvejebringes hjemmel for, at statens driftstilskud under sådanne omstændigheder kan ydes med indtil $\frac{3}{4}$ af de samlede lønningsudgifter, medens de resterende lønningsudgifter som i andre tilfælde må dækkes gennem lokale tilskud og orkestrets driftsindtægter. Denne fravigelse fra det normale forhold i tilskudsfordelingen mellem staten og kommunerne kan tillige være stærkt begrundet og nødvendig i tilfælde, hvor et sådant orkester er placeret i en del af landet, i hvilken ingen større bykommuner findes, der har evne til alene at sikre orkestrets økonomi udover statens tilskud, men må baseres på tilskud fra en flæthed af mindre bykommuner og sognekommuner.

Ved tilvejebringelsen af en sådan tilskudshjemmel vil der først og fremmest være skabt mulighed for, at Sønderjyllands symfoniorkester kan udbygges til et fast orkester for de sønderjyske landsdele. Dette orkester, der i sin nuværende form stammer fra 1946, har med Sønderborg som hjemsted gennem årene udfoldet en omfattende og særdeles betydningsfuld koncertvirksomhed såvel nord som syd for grænsen. Dets økonomi er baseret på tilskud fra de stedlige kommuner og fra staten, hvis tilskud i 1959-60 har andraget 140 000 kr., ydet med 50 000 kr. fra Den kulturelle Fond og 90 000 kr. fra undervisningsministeriets tipsmidler. Orkestrets samlede budget har i samme år andraget i alt ca. 263 000 kr. Inden for den økonomiske ramme er det kun muligt for orkestret at gennemføre ca. 25-30 koncerter i en sæson, strækkende sig over 8 måneder, og orkestrets ca. 40 musikere, hvoraf kun ca. $\frac{1}{4}$ er bosiddende i landsdelen, kan kun engageres pr. koncertrække med tilhørende prøver og aflønnes med honorar efter gældende tarif, hvortil kommer diæter og rejsepenge.

Trods de overordentlig begrænsede tilskud har Sønderjyllands symfoniorkester formået at skabe sig en særdeles anerkendelsesværdig kunstnerisk position, men såfremt orkestret skal kunne løse sin opgave som formidler af og forkæmper for dansk musikultur på linje med de bestræbelser af nationalkulturel art, der i øvrigt udfoldes i landsdelen, må orkestret udbygges til et fast orkester med hjemsted i en af de sønderjyske byer.

En sådan udbygning af Sønderjyllands symfoniorkester vil kræve et samlet praktisk og økonomisk

initiativ fra landsdelens kommuner, men selv om orkestrets status næppe kan ændres med ét slag, findes det betydningsfuldt, at staten nu med det foreliggende forslag åbner muligheden for en løsning af orkestersagen i Sønderjylland på et for de lokale instanser lempeligere økonomisk grundlag.

Indtil en sådan løsning måtte være indført, vil støtte til Sønderjyllands symfoniorkestre efter de hidtil fulgte retningslinjer kunne ydes efter nærværende lovforslags § 4.

Til brug ved et skøn over, hvad en tilskudsordning efter det i § 3, stk. 1, angivne delingsprincip vil koste staten og kommunerne, kan følgende vejledende lønningsbudget for et orkester på 34 musikere opstilles:

34 musikere med en gennemsnitslønn ning på 21 000 kr.	714 000 kr.
Solo- og oprykningstillæg	44 000 -
2 kapelmestre	65 000 -
Regissør, arkivar og orkestertjener..	25 000 -
Forretningsfører	22 000 -
Assistenten	100 000 -
	<hr/>
	970 000 kr.

Efter det opstillede lønningsbudget vil statstilskuddet til det enkelte orkester komme til at andrage 485 000 kr., medens de forudsatte kommunale tilskud pr. orkester vil udgøre 363 750 kr.

Der kan herefter opstilles følgende samlede driftsbudget:

Indtægter:

Statstilskud	485 000 kr.
Kommunalt tilskud	363 750 -
Alm. driftsindtægter	320 000 -
	<hr/>
	1 168 750 kr.

Udgifter:

Samlede lønningsudgifter	970 000 kr.
Samlede driftsudgifter iøvrigt	130 000 -
	<hr/>
	1 100 000 kr.

Som det vil ses, udviser budgettet opstillet således et mindre driftsoverskud, men herved må erindres, at udgifter til leje af fast lokale ikke er medtaget på grund af disses særlige afhængighed af stedlige forhold.

Det vil imidlertid være rimeligt at lade udgiften til fast lokale indgå i det samlede driftsregnskab, på grundlag af hvilket statstilskuddet endeligt fast-

sættes, dog kun med et nærmere fastsat, generelt beløb pr. orkestre og kun i det omfang, det således stipulerede beløb, når alle andre driftsudgifter er afholdt, kan dækkes af et driftsoverskud.

Det tilsigtes herved, at orkestrenes årlige driftsregnskaber i hvert fald skal balancere, idet det må være naturligt begrundet i orkestrenes tilhørsforhold til hjemstedskommunen, at denne i øvrigt tilsikrer orkestret passende lokaler. De nærmere regler for arten og omfanget af de driftsudgifter, også bortset fra lejeudgiften, der kan indgå i de samlede driftsregnskaber, tænkes fastsat i den i § 6 omtalte tilskudsbekendtgørelse.

Det vil dog efter de foreliggende oplysninger kunne påregnes, at orkestrenes driftsregnskaber, også når lokaleudgiften, fastsat til et rimeligt beløb, er medregnet, vil kunne balancere og måske endog kunne fremvise et overskud, som det i så fald må være naturligt at dele ligeligt mellem kommune og stat til nedbringelse af disses tilskudsydelser.

Statens samlede udgifter vil herefter for 3 orkestre à 34 musikere andrage 1 455 000 kr. I forhold til det nuværende samlede statstilskud til de 3 orkestre, der, såfremt finansloven for finansåret 1961-62 vedtages efter forslaget, vil udgøre 1 095 000 kr., bliver der altså tale om en merudgift på 360 000 kr.

Til § 4.

Som nævnt i indledningen til bemærkningerne er der i de sidste årtier over hele landet udover by-orkestrene i Ålborg, Århus og Odense oprettet adskillige koncertgivende orkestre, der oppebærer tilskud fra deres hjemstedskommune. Intet af disse orkestre opfylder de i § 2 opstillede tilskudsbetingelser, men nogle af dem udfører inden for de givne muligheder et værdifuldt arbejde, der medvirker til at imødekomme behovet for levende musikfremførelse, og man finder det ønskeligt, at sådanne orkestre indtil videre på visse betingelser har mulighed for at opnå et mindre, skønsmæssigt fastsat statstilskud.

Selv om de pågældende orkestre på grund af deres mindre omfattende virksomhed og mangel på faste engagementsforhold som regel ikke vil kunne bestå udelukkende af lokale fagmusikere, bør det dog være en naturlig forudsætning for, at et orkester skal kunne opnå statstilskud efter denne bestemmelse, at det i et efter forholdene rimeligt omfang består af fagmusikere med arbejdsmæssig tilknytning til orkestrets virksomhedsområde. Orkestret skal udøve en koncertvirksomhed af passende omfang og skal endvidere være således sammensat,

at det på kunstnerisk forsvarlig måde kan bestride en alsidig musikalsk gerning uden andre indskrænkninger i repertoireet end sådanne, der naturligt følger af orkestrets størrelse.

Tilskuddene ydes efter ansøgning, der skal indeholde fyldestgørende oplysninger, og fastsættes efter skøn af undervisningsministeren i hvert enkelt tilfælde. Ved udøvelsen af dette skøn bør der i første række tages hensyn til orkestrets kunstneriske standard, men herudover også til de lokale musikforhold, derunder anden stedfindende musikudøvelse. Der må således være et naturligt behov for et orkester inden for vedkommende område, og det bør iagttages, at man ikke ved ydelsen af statstilskud vanskeliggør den indsats, som andre musikinstitutioner uden eller med ringe offentlig støtte yder til fremme af det lokale musikliv.

De tilskud fra kommunal side, der er en forudsætning for statsstøtte, må stå i rimeligt forhold til orkestrenes driftsudgifter.

Til § 5.

Statens tilskud til orkestrene i Århus, Ålborg og Odense er i de senere år som nævnt foruden gennem den særlige finanslovbevilling blevet ydet dels af Den kulturelle Fond, dels af undervisningsministeriets tipsmidler. Tilskuddene fra tipsmidlerne vil ikke kunne forhøjes, uden at man derved ville være nødsaget til at fratage andre kulturelle formål, herunder også andre værdifulde musikformål, de hidtil af disse midler ydede tilskud, men på den anden side er det rimeligt at antage, at tilskud til orkestrene af tipsmidlerne indtil videre kan ydes i samme omfang som hidtil.

Derimod betyder de beløb på i alt 160 000 kr. om året, der af Den kulturelle Fond for tiden til-

skydes til de heromhandlede 3 orkestre, en uforholdsmæssig belastning af fondens indtægter, der i de senere år langt fra har været tilstrækkelige til at imødekomme blot i rimeligt omfang det stigende antal af henvendelser om støtte til kulturelle formål, som fonden efter sin bestemmelse bør tilgodese. Det vil derfor være ønskeligt og på længere sigt påkrævet, at fondens faste tilskudsudydelse til disse orkestre afvikles og overføres til finansloven.

Der vil herefter på de årlige bevillingslove være at optage et beløb, svarende til forskellen mellem det efter bestemmelserne i nærværende lovforslags § 3 beregnede samlede tilskud, og de tilskud, som på anden måde af statsmidler ydes til orkestrene.

Tilskud til Sønderjyllands symfoniorkestre er ligeledes, som foran i bemærkningerne til § 3 anført, hidtil ydet af undervisningsministeriets tipsmidler og Den kulturelle Fond, hvilken sidste tillige i begrænset omfang har ydet årlige éngangsbevillinger til sådanne mindre orkestre, som omhandles i lovforslagets § 4. De tilskud, som efter lovforslaget vil være at yde til de heromhandlede orkestre udover, hvad der ydes eller kan forventes ydet af statsmidler i øvrigt, jfr. det foran anførte, forudsættes i hvert enkelt tilfælde bevilget på de årlige finanslove.

Til § 6.

Undervisningsministeren foreslås bemyndiget til i en bekendtgørelse at fastsætte de nærmere regler om de maksimale tilskudsudydelse fra staten til lønninger samt om karakteren og omfanget af de driftsudgifter, der kan godkendes optaget i det til grund for tilskudsberegningen liggende samlede driftsregnskab. I bekendtgørelsen gives i øvrigt de fornødne nærmere bestemmelser til lovens gennemførelse.